

**UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
ȘCOALA DOCTORALĂ ȘTIINȚE SOCIALE**

CONSORTIU: Universitatea de Stat din Moldova (USM), Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (USARB), Universitatea de Stat „Bogdan Petriceicu Hașdeu” din Cahul (USC)

Cu titlu de manuscris

CZU: 35.8(498+478):006.35(4)(043.2)

BOGHIAN VASILE

**IMPLEMENTAREA STANDARDELOR EUROPENE PRIVIND
POLITICILE DE PERSONAL ÎN SISTEMUL ADMINISTRAȚIEI
PUBLICE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA MOLDOVA**

**563.02 – ORGANIZAREA ȘI DIRIJAREA ÎN INSTITUȚIILE
ADMINISTRAȚIEI PUBLICE; SERVICII PUBLICE**

Rezumatul tezei de doctor în științe administrative

CHIȘINĂU – 2024

**Teza a fost elaborată în cadrul Școlii Doctorale Științe Sociale a Universității de Stat din
Moldova**

Conducător științific:

DULSCHI Ion, doctor în științe istorice, conferențiar universitar

Comisia de îndrumare:

1. **SOLOMON Constantin**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar
2. **SÎMBOTEANU Aurel**, doctor în științe politice, conferențiar universitar
3. **GROZA Andrei**, doctor în științe politice, conferențiar universitar

Componența Comisiei de doctorat:

1. **MORARU Victor**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova - *președinte*
2. **DULSCHI Ion**, doctor în științe istorice, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova - *conducător de doctorat*
3. **SOLOMON Constantin**, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova - *referent*
4. **CORNEA Sergiu**, doctor habilitat în științe politice, conferențiar universitar., US "B. P. Hasdeu" din Cahul - *referent*
5. **BOGUȘ Angela**, doctor în științe economice, conferențiar universitar, ASEM - *referent*

Susținerea va avea loc pe **15 octombrie 2024, ora 14:00**, în sala 222, bloc 4, în ședința Comisiei de doctorat din cadrul Universității de Stat din Moldova (MD 2070, mun. Chișinău, str. A. Mateevici, 60).

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Moldova, Biblioteca Națională a Republicii Moldova, precum și pe pagina web a ANACEC (<https://www.cnaa.md/>).

Rezumatul a fost expediat pe 10 septembrie 2024.

Președintele Comisiei de doctorat:

MORARU Victor, doctor habilitat în științe politice, profesor universitar

Conducător de doctorat:

DULSCHI Ion, doctor în științe istorice, conferențiar universitar

**Autor,
BOGHIAN Vasile**

© BOGHIAN Vasile, 2024

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CON/INUTUL TEZEI	11
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	19
BIBLIOGRAFIE.....	21
LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTORULUI LA TEMA TEZEI.....	25
ADNOTARE.....	28
ANNOTATION.....	29
АННОТАЦИЯ.....	30

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei investigate

Politicile de personal în administrația publică din România, în calitate de țară membră a Uniunii Europene și a Republicii Moldova, în calitate de țară candidat în Uniunea Europeană prezintă un deosebit interes teoretic și practic din perspectiva implementării standardelor europene acestea urmând să direcționeze calitatea realizării politicilor de personal care, în mod firesc determină eficiența administrației publice, respectarea drepturilor omului în relația administrație - cetățean.

Administrația publică implică un număr complex de abordări circumscrise unor curente de gândire de la cele clasice la cele postmoderne [2, p. 66-103]. Putem vorbi de abordare juridică, politică, managerială, economică, sociologică, tehnică, filosofică, istorică, a comunicării publice ș.a., tratate interdisciplinar, ca probleme specifice fenomenologiei administrative, în cadrul *științelor administrative*. Teoriile, descoperirile, conceptele deja cercetate, pot fi recercetate din alte unghiuri sau perspective, dezvoltate în raport cu evoluția societății și actualizate în ritmul dinamicii cunoașterii realității. Părerii divergente sau convergente, opinii separate sau concurente, înțelesuri diferite sau comune își caută accepțiunea și precizia în convenționalul științific. Transgresarea granițelor disciplinare face posibilă astăzi scientizarea administrației, studiul raționalizării acesteia și impunerea sa ca știință – *Administratologia*. [37]

Așa, după cum cunoaștem, mijloacele prin care se realizează administrația publică sunt resursele umane, cele materiale și financiare, precum și competența. Pârghiile prin care acționează administrațiile publice sau particulare sunt tocmai resursele umane reprezentate de persoane fizice organizate într-o instituție. Funcția este un element esențial ce exprimă felul activității la prestarea căreia persoana s-a obligat prin raportul juridic de drept public sau privat. [47]

Administrația publică din România și Republica Moldova, atât la nivel central cât și la nivel local, a trecut prin transformări majore începând cu 1989, culminând cu aderarea României la Uniunea Europeană în 2007, proces care a condus la conectarea administrației publice la mecanismele europene de guvernare și la corelarea cu alte administrații din statele membre UE.

În pofida evoluțiilor pozitive înregistrate, aceasta prezintă în continuare o serie de deficiențe, în principal în termeni de eficiență, eficacitate și imagine, care se reflectă în principal într-o cultură organizațională conservatoare, concentrată mai mult pe latura formală a activității administrației.

Preocuparea redusă față de impactul real al rezultatelor sale asupra societății și implicarea insuficientă a partenerilor (mediul academic, de afaceri, societatea civilă, parteneri sociali relevanți) în cadrul procesului decizional generează un anumit grad de neîncredere între funcționari și cetățeni, pe de o parte, precum și între funcționari și decidenții politici pe de altă parte.

Implementarea unui management performant în administrația publică reprezintă o condiție esențială pentru derularea reformelor actuale și viitoare, fiind necesară abordarea coerentă și coordonată a aspectelor referitoare la procesul decizional, resursele umane, tehnologia informației, procesele interne, asigurarea calității și cercetarea și inovarea ca premise ale dezvoltării viitoare.

Adevărata reformă administrativă poate fi realizată doar cu funcționari publici bine pregătiți atât teoretic, cât și practic, capabili să aplice o lege, deoarece, așa cum susținea Bismarck, o administrație merge mai bine când are legi rele și funcționari buni, decât atunci când are legi bune și funcționari răi. „Fără un organ tehnic pe care să se rezeme administrația noastră, nu vom putea construi o administrație sănătoasă”, constata și Mihai Antonescu. [3]

Unul din drepturile fundamentale înscris și în Tratatul instituind o Constituție pentru Europa este dreptul la o bună administrare, ale cărui efecte pozitive trebuie să fie resimțite și de către cetățeni.

Drept urmare, orice reformă a funcției publice ar trebui să aibă capacitatea de a îmbunătăți performanța administrației de a îndeplini obiectivele politicii de dezvoltare. Obiectivul specific al reformei ar trebui să fie acela de a îmbunătăți profesionalismul funcției publice și rentabilitatea în acest cadru al legii publice și responsabilității politice

În România, cât și în Republica Moldova, existența unei administrații publice ineficientă dublată și de un nivel ridicat de corupție afectează furnizarea serviciilor și limitează capacitatea României de a implementa reforme structurale și de a accesa fonduri UE.

În concordanță cu cerințele impuse de procesul de modernizare, administrației publice și al integrării europene, una din prioritățile este reforma funcției publice și a administrației publice.

Considerăm că acesta se poate realiza prin dezvoltarea unor strategii de management al resurselor umane și de instruire profesională, crearea unui corp profesionist de funcționari, stabil și neutru din punct de vedere politic și prin implementarea unui cadru legislativ unitar și coerent.

Relevanța temei de cercetare este determinată și de faptul că guvernele sunt solicitate să demonstreze rezultate eficiente în timp cât mai scurt, condiție ce poate fi obținută doar în baza unor performanțe profesionale ale funcționarilor publici. În contextul reformelor administrației

publice, ce se derulează în România și Republica Moldova, sistemul funcției publice are o importanță substanțială, al cărui scop prioritar este creșterea calității serviciilor, a eficienței rezultatelor finale ale programelor, strategiilor și politicilor de stat. În aceste condiții, este în ascensiune nevoia de personal cu cunoștințe și abilități profesionale, care să contribuie la sporirea eficienței procesului de administrare, în contextul unui sistem socio-economic, politic și juridic modernizat. România și Republica Moldova depun eforturi semnificative în vederea pregătirii, recalificării și formării avansate a funcționarilor publici, ceea ce a determinat un efect pozitiv asupra creșterii nivelului profesionalismului, competenței și capacității acestora de a exercita obligațiunile de serviciu. Însă sarcinile devin tot mai complexe, înaintând noi cerințe față de calitatea personalului în prestarea serviciilor publice.

Descrierea situației în domeniul de cercetare.

Tema cercetată este abordată și studiată în literatura de specialitate, în special reprezintă o analiză atentă a uneia dintre cele mai importante problematici specifice funcției publice, în acord cu obiectivele și strategiile sale de evoluție, dezvoltare și progres. menită să răspundă necesităților de personal al unei administrații europene eficiente, corelată unui corp solid de funcționari.

Din cele mai vechi timpuri, în publicațiile și discursurile publice consacrate subiectului de guvernare filosofii și gânditorii antici ca Platon [28], Aristotel [5] sau perioadele de o importanță majoră pentru dezvoltarea omenirii – Renașterea și Iluminismul, cu reprezentanții de bază Machiavelli [20], Grotius [15] Montesquieu [22] sau Alexis de Tocqueville [42] și continuând cu exponenții doctrinelor liberale – H. Spencer [39], conservatoare – Ed. Burke [8], identificăm fie viziuni și concepte corelative autonomiei locale, fie idei oponente.

O contribuție valoroasă la studierea problematicii funcției publice aparține cercetătorilor români, în special în formularea conceptului funcției publice, dar și în observarea anumitor legități privind managementul personalului cu statut de funcționar public. Astfel menționăm autorii: P. Negulescu [24], A. Teodorescu [42], M. Oroveanu [25], I. Alexandru [1, 2], A. Iorgovan [17], I. Vida [47], C. Ionescu [16], C. Manda [21], M. Preda [32], D. Apostol-Tofan [4], I. Plumb [30], I. Popescu Slăniceanu [30], și alții.

De o importanță deosebită sunt lucrările autorilor moldoveni, care abordează din diverse perspective funcția publică din Republica Moldova. Evidențiem lucrările autorilor: M. Platon [29], A. Sîmboteanu [35,36, 37], V. Moraru [23], I. Dulschi [12, 13,14], C. Solomon [39], S. Cornea [11], A. Popovici [32,] , T. Șaptefrați [41], A. Boguș [7], A.Varzari [45] și alții.

De asemenea, cercetarea s-a bazat pe studierea izvoarelor bibliografice ale cercetătorilor contemporani: M. Armstrong, R. Walton, R. Schuler, D. Torrington, E. Fllipo, care au dezvoltat aspectele

teoretico-conceptuale ale MRU, au argumentat diferite modele și caracteristici ale domeniului respectiv. În literatura română de specialitate, conceptul de MRU a fost cercetat de A. Manolescu, O. Nicolescu, P. Nica, C. Rusu, iar în literatura din Republica Moldova de M. Jalencu, A. Bircă, S. Cojocaru. Conceptul managementul personalului public, apărut în perioada Noului management public, a fost cercetat și dezvoltat de D. Klingner, J. Nalbandian, R. Baker, J. Cheminai, E. Loffler, care s-au axat pe definirea complexă a acestuia, pe analiza și clasificarea sistemelor de management al personalului public.

La elaborarea metodologiei de cercetare au fost folosite lucrările savanților din România: M. Oroveanu, [25], I. Alexandru [1, 2], A. Iorgovan [17], V. Vedinas [46]; din Republica Moldova: M. Platon [29], A. Simboteanu [35, 36, 37], S. Cojocaru [10], S. Palihovici [28], T. Șaptefrați [41], V. Moraru [23], I. Dulachi [12, 13, 14], care au cercetat fundamentele teoretice, metodologice și practice ale administrației: definiție, structuri, tipologii, principii, resurse, inclusiv ale serviciului public, funcția publică, funcționarul public, rolul personalului din administrația publică.

Suportul documentar al lucrării îl constituie actele legislative și normative în domeniu, reglementările Uniunii Europene și a altor organizații internaționale, documentele strategice, lucrările monografice ale autorilor naționali și internaționali, manualele, culegerile de articole științifice și revistele științifice de profil. Suportul informațional al lucrării include rapoartele autorităților publice, ANFP, BNS al RM, Cancelariei de Stat a Guvernului RM; datele cercetărilor sociologice comparative; informații colectate din Internet privind managementul funcției publice și al funcționarului public la nivel național, regional și internațional.

Suportul empiric al lucrării se bazează pe rezultatele investigațiilor privind diferite aspecte ale politicii și procedurilor de personal implementate în autoritățile publice, precum și pe experiența profesională a autorului prin observarea procesului de administrare, prin participarea nemijlocită la elaborarea și implementarea reformelor în administrația publică, în managementul funcției publice și al funcționarului public.

Rezumând cele examinate, menționăm că abordarea problemelor ce țin de administrația publică și funcția publică în literatura de specialitate din România, Republica Moldova și din alte țări din străinătate constituie un fundament teoretic dar și empiric pentru dezvoltarea cunoștințelor privind administrația publică în general, dar și în privința funcționării unor instituții aparte, inclusiv și cu referire la funcția publică

Scopul lucrării: Studiarea și analiza aspectelor teoretice și practice privind politicile de personal prin prisma standardelor europene și a implementării lor în sistemul administrației publice din România și Republica Moldova.

Obiectivele lucrării: - elucidarea reperelor teoretice și metodologice a funcției publice și a statutului funcționarului public;

- cercetarea politicilor și strategiilor din domeniul managementului funcției publice sub aspect comparat în unele țări membre ale Uniunii Europene;
- evaluarea evoluției cadrului legislativ privind funcția publică și funcționarul public în România și Republica Moldova;
- examinarea realizării managementului funcției publice în România și Republica Moldova;
- analiza implementării standardelor europene de conduită în administrația publică din România și Republica Moldova ;
- elaborarea unor recomandări privind eficientizarea managementului funcției publice și al funcționarului public.

Sinteza metodologiei de cercetare a prezentei teze implementează un șir de acțiuni de cercetare care ne asigură cu repere teoretico - metodologice, informative ,statistice și de sinteză.

În tot cuprinsul tezei vom aplica mai multe metode de cercetare din domeniul științelor socioumane, și anume: analiza documentară, observația directă, operaționalizarea conceptelor, prelucrarea informațiilor și a rezultatelor.

Amplitudinea și diversitatea problematicii supuse cercetării a impus recurgerea la o metodologie a cercetării științifice manageriale, care a reunit un ansamblu de metode, tehnici, instrumente și proceduri de cercetare și implementare cum ar fi:

- studierea bibliografiei generale și de specialitate, autohtone și străine, în vederea cunoașterii stării și dinamicii fenomenelor și proceselor administrative studiate și fundamentării științifice a demersului de cercetare;
- studierea unui număr important de lucrări de specialitate care să-mi permită fundamentarea unei imagini globalizate asupra noțiunilor de politici de personal și management administrativ, a istoricului evoluției particularizat pentru administrația publică și să ne permită, de asemenea, cunoașterea stadiului actual al cercetării în acest domeniu;
- însușirea unor elementele esențiale din studiile și cercetările întreprinse anterior demersului nostru de cercetare în zona orientării sociale și a managementului din sfera administrației publice;
- identificarea paradigmelor relevante privind politicile de personal din administrația publică a României și Republica Moldova.

— utilizarea metodelor de cercetare atât calitative (observația și interviul), cantitative (experimentul, sondajul de opinie), cât și metode specifice de cercetare în comunicare (analiza de conținut).

În conformitate cu scopul și obiectivele stabilite, a fost aplicat un complex de metode universal-filosofice, ce includ principiile și legile dialecticii, servind drept mod de raționare logică; metodele general-științifice, conțin metode și principii ce se folosesc într-un șir de științe, dar pot servi drept suport instrumental pentru alt domeniu științific, precum: inducția, deducția, analiza comparată, analiza sistemică, analiza documentelor, analiza statistică etc.

O metodă nelipsită într-o investigație științifică o constituie *metoda bibliografică*, care ne-a permis să ne documentăm în materie de gradul de cercetare a problemei propuse pentru investigare, să ne aprofundăm cunoștințele în domeniul studiat, să ne verificăm propriile viziuni și percepții asupra problemei studiate.

Analiza documentară este metoda care a servit pentru acumularea informației din surse oficiale, necesară pentru descrierea și analiza situației în domeniu. Aici au fost selectate acte normative naționale și internaționale, exemple de bune practici, studii de caz aplicabile cu statut de precedent..

Metoda comparației a permis realizarea analizei cantitative și calitative a gestionării funcției publice în țări ale Uniunii Europene, România și Republica Moldova.

Metoda istorică a contribuit la analiza evolutivă a dezvoltării managementului funcției publice din România și Republica Moldova în administrația publică și a rolului principiilor și standardelor europene în elaborarea politicilor de personal.

Nelipsite în procesul de cercetare au fost și metodele sociologice precum: interviul și chestionarul, dat și metodele statistice care ne-au oferit informații necesare privind starea reală a faptelor în materie de politici de personal și management al funcției publice.

Noutatea științifică a lucrării constă în abordarea standardelor europene ca puncte de referință în politicile de personal în calitate de principiu fundamental al administrației publice, din perspectiva cadrului legal și instituțional într-o formulă complexă: începând de la normele și instituțiile europene și internaționale până la legislația și funcțiile instituționale în cadrul statelor din Uniunea Europeană.

Problema științifică importantă soluționată

Rezultatele obținute țin de studiul complex realizat, luând în calcul în sens larg diversitatea normelor privind funcția publică la nivel european, internațional și național. În rezultat s-a obținut o imagine de ansamblu privind funcțiile și instituțiile antrenate în procesul de asigurare a unui serviciu public de calitate la nivel european, dar mai ales la nivel național. Un

element important îl reprezintă și relația mutuală dintre cadrul legal și cel instituțional în domeniul funcției publice, cu etape specifice de dezvoltare la diverse niveluri (internațional, european, regional, național, local).

Semnificația teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Importanța teoretică a lucrării rezidă din, analiza istorico-conceptuală a funcției publice și a funcționarului public, în sensul normelor și reglementărilor la nivel european și internațional. Valoarea aplicativă a studiului se explică prin determinarea atribuțiilor practice a diverselor instituții europene și naționale antrenate în procesul de gestionare a funcției publice. Raportul dintre cadrul legal și cel instituțional devine unul indispensabil în procesul de realizare a măsurilor de reformă din statele europene în domeniul funcției și funcționarului public

Valoarea aplicativă a lucrării se va manifesta prin bunăvoința și receptivitatea legiuitorului de a utiliza rezultatele cercetărilor în procesul de modernizare a funcției publice și a funcționarului public din administrația publică, iar, semnificația teoretică a acesteea prin utilizarea pe larg de către cercetătorii care vor continua investigațiile în domeniul dreptului administrativ și al științei administrației, de către cadrele didactice universitare care predau aceste materii, precum și de către practicieni pe parcursul activității lor în diverse funcții (de decizie, executive sau de control) din cadrul autorităților publice locale.

De asemenea, lucrarea are menirea de a contribui la procesul de revizuire, sistematizare și ajustare a cadrului normativ de reglementare a activității administrației publice locale în spiritul principiilor și exigențelor buneii guvernări.

Aprobarea rezultatelor. Teza de doctor a fost elaborată în cadrul Școlii doctorale în științe sociale a Universității de Stat din Moldova, Evaluarea preliminară a tezei de doctorat s-a desfășurat succesiv în cadrul ședințelor Comisiei de îndrumare și a Departamentului Științe Politice și Administrative din cadrul Universității de Stat din Moldova. Recomandările generale ale tezei de doctorat, în vederea eficientizării administrării publice, prin optimizarea procesului de evaluare a performanței funcționarilor publici, au fost înaintate spre implementare Cancelariei de Stat a Republicii Moldova.

Publicațiile la tema tezei. Rezultatele de bază ale tezei și-au găsit reflectarea în fost expuse în 15 publicații științifice, inclusiv 12 articole în materiale ale conferințelor internaționale, 3 articole în reviste științifice de profil.

Volumul și structura tezei. Teza este expusă pe 141 pagini de text de bază, structurată în adnotare, introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 174 titluri, 10 anexe, 9 figuri , și 1 tabel.

Cuvinte-cheie: Cuvintele-cheie: administrație publică, politică de personal, standard european, funcție publică, funcționar public, resurse umane, serviciul public, Uniunea Europeană.

CONȚINUTUL TEZEI

În introducere sunt argumentate actualitatea și importanța temei cercetate, sunt determinate scopul și obiectivele lucrării, ipoteza de cercetare, este expusă metodologia aplicată, noutatea științifică a tezei, problema științifică soluționată prin conținutul tezei elaborate, semnificația teoretică a cercetării, valoarea aplicativă a lucrării, aprobarea rezultatelor și sumarul compartimentelor tezei

Lucrarea cuprinde Introducerea, trei capitole, divizate, la rândul său în subcapitole, Concluzii generale și recomandări, Bibliografie, care la rândul lor se constituie din subcapitole fiecare.

În capitolul I. Dimensiuni teoretice și metodologice privind politicile de personal în administrația publică sunt abordate aspecte privind istoriografia cercetării funcției publice, aspecte conceptuale privind personalul și politicile de personal, concepte de standard și standardizare în politicile de personal, sunt formulate concluzii la capitol.

În primul subcapitol Istoriografia și metodologia cercetării personalului din administrația publică sunt analizate și sintetizate abordările teoretice ale autorilor care reprezentau gândirea social-politică din Regatul Unit și Europa Continentală. Din această perspectivă sunt relevante lucrările autorilor britanici, în special în contextul esenței funcției publice ca instituție de stat cu o misiune cheie în organizarea și asigurarea bunei funcționări a acestuia. [9].

Studiile autorilor menționați în conținutul tezei relevă existența unei viziuni asupra instituției funcției publice și cerințele față de parametri de calitate a acestei instituții. De asemenea din lucrările studiate aflăm și cerințe care sunt înaintate personalului cu statut de funcționar public. Noțiunea de funcție publică este analizată în strânsă legătură cu noțiunea de activitate, autoritate, organ etc., aparținând în principal dreptului administrativ

Lucrările publicate denotă existența unei abordări general acceptate privind locul și rolul administrației publice în cadrul instituțiilor statului și, în special al funcționarilor publici care asigură tot lanțul de acțiuni sociale în vederea identificării problemelor, elaborării mecanismelor de soluționare, organizării implementării și realizării controlului executării. Fiecare din aceste acțiuni constituie un subiect de cercetare aparte, în funcție de specificul manifestării și paradigma științifică aplicată. Din perspectiva realizării scopului și obiectivelor propuse în prezenta cercetare, sintezele prezente în lucrările studiate servesc drept o fundamentare teoretico-metodologică pentru buna înțelegere a fenomenelor și proceselor administrative, raportate la realitățile din țările noastre România și Republica Moldova.

Subcapitolul 2 :Aspecte conceptuale privind politicile de personal și managementul funcției publice. Personalul și politicile de personal reprezintă aspecte fundamentale în administrația publică. Acestea sunt legate de gestionarea resurselor umane în sectorul public și includ un set de principii, reguli și practici care vizează recrutarea, selecția, dezvoltarea, evaluarea și recompensarea angajaților din administrația publică .

Pentru a înțelege ce reprezintă noțiunea de personal sau de resurse umane, este necesar să menționăm că în literatura de specialitate nu există o definiție a acesteia. Acest lucru se explică prin faptul că termenul respectiv se folosește la definirea sau explicarea altor noțiuni: funcție publică, serviciu public, funcționar public, persoană cu funcție de răspundere. Însă, fiecare dintre aceste concepte își au semnificația lor potrivit actelor normative

În concluzie, calitatea aparatului de stat este determinată de componentele politicii de personal, ba chiar depinde de modul în care se realizează fiecare dintre acestea. De aici rezultă importanța atât teoretică și practică cât și politică a activității organizatorice a autorităților de vârf, în special a celor ce sunt menite să se ocupe de politica de personal. Sunt bine cunoscute neajunsurile ce persistă, greșelile ce sunt comise astăzi în acest context, precum și consecințele grave ale acestora. Pentru a fi cât mai obiectivi, este necesar de a studia minuțios competența oamenilor capabili să îndeplinească o funcție de dirijare, o munca care cere o bună pregătire profesională.

Subcapitolul 3: Concepte de standard și standardizare în politicile de personal.

Clarificarea noțiunilor de standarde și standardizare o considerăm foarte importantă pentru cercetarea noastră, din perspectiva atingerii scopului și obiectivelor propuse. Cunoașterea științifică a fenomenelor și proceselor sociale este de neconceput fără a utiliza aparatul științific general acceptat de mediul academic. Tranzitând de la unele aspecte generale privind standardele și standardizarea, la domeniul politicilor de personal, vom specifica doar că și pe această dimensiune standardele au de spus un cuvânt tare. Dezvoltând conținutul politicilor de personal prin prisma standardizării urmează să concretizăm care este dimensiunea cu care politicile de personal vor opera pentru a ajunge la un numitor comun în spațiul european, în special al Uniunii Europene, din perspectiva conținutului și procedurilor înaintate selectării și caracteristicilor funcționale, în materie de personal al administrației publice, precum și managementul acestuia.

Cele menționate în prezentul subcapitol ne permit să constatăm că în țările europene tot mai pronunțată este tendința spre unificare a cerințelor privind încadrarea, gestionarea și realizarea funcției publice. Cu toate că nu constatăm existența unui nomenclator de cerințe calificate prin termenii de standard și standardizare, în esență, ele exprimă anume aceste două categorii

Concluziile la capitolul 1: sintetiza studiului teoretic este unul important într-o cercetare științifică, iar compartimentele acestuia ne ghidează în realizarea obiectivelor propuse într-o succesiune logică și coerentă. Studiarea problemei enunțate în titlul tezei în contextul implementării politicilor de personal în România și Republica Moldova prin prisma documentării bibliografice și fundamentarea teoretic-conceptuală și metodologică a investigației, ne permite să concluzionăm faptul că metodologia investigării prezentei probleme întrunește un complex de principii și acțiuni de cercetare care ne asigură cu repere teoretico–metodologice, informative, statistice și de sinteză. Investigația realizată este fundamentată și dezvoltată pe un cadru metodologic științific, bazat pe principii și metode de cercetare proprii științelor sociale.

În capitolul II Politici europene de personal în administrația publică sunt studiate documentele de politici privind personalul din administrația publică în Uniunea Europeană, standarde etice privind funcția publică în politicile de personal ale Uniunii Europene, sunt formulate concluzii la capitol.

Primul subcapitol : Abordări privind politicile de personal în administrația publică din țările Uniunii Europene

Familiarizarea cu instituția funcției publice în țări ale Uniunii Europene ne-a oferit posibilitatea de a cunoaște mai îndeaproape peisajul administrativ al țărilor membre ale Uniunii Europene în toată complexitatea acestuia. Tendința spre simplificare și uniformizare este un proces care se impune de sistemele manageriale contemporane în scopul eficientizării funcționării sistemelor sociale din care face parte și sistemul administrativ. Uniunea Europeană alcătuită din douăzeci și șapte de state cu o adâncă istorie socială, politică și administrativă și-a format tradiții în toate sferile vieții sociale care nu pot fi ignorate chiar dacă argumentul uniformizării este unul plauzibil. Din demersul pe care l-am realizat pentru cunoașterea sistemelor administrative, a instituției funcției publice și dimensiunea acesteia în țările membre am constatat ca acestea sunt foarte diferite atât din perspectiva identificării acestora cât și din cea a încadrării în funcția publică, drepturile și obligațiile funcționarilor publici, carieră profesională etc. Toate acestea au constituit, din punct de vedere tehnic un obstacol pentru unificare, pentru standardizare în materie de funcție și funcționar public. Dar, în condițiile în care se vine cu o altă paradigmă, soluțiile sunt posibile.

Subcapitolul doi : Modernizarea funcției publice în țările Uniunii Europene – tendințe de standardizare

Rezumând cele menționate vom menționa că modernizarea funcției publice presupune ca serviciul public să utilizeze în mod creativ premisele Cadrului comun de evaluare, cu alte cuvinte, să dezvolte și să furnizeze servicii și produse adresate cetățenilor/clientilor prin

implicarea cetățenilor în dezvoltarea și îmbunătățirea serviciilor și produselor (sub formă de interviuri, feedback, grupuri de discuții sau întrebări în care cetățenii sunt întrebați despre utilitatea serviciilor și produselor, ținând cont de diversitatea nevoilor lor în funcție de gen; printre alte lucruri); încorporarea cetățenilor și a altor părți interesate în proiectarea standardelor de calitate a serviciilor, produselor și informațiilor transmise cetățenilor; crearea unor reguli legale clare, lizibile și simple; încorporarea cetățenilor în proiectarea și modelarea surselor și canalelor de informații; asigurarea accesului la informații adecvate și credibile prin oferirea de ajutor și sprijin cetățenilor; extinderea accesului la organizație (orar flexibil de birou, diverse forme de documente: în diferite limbi, inclusiv Braille, documente, postere, pamflete etc.); promovarea formelor electronice de contact și interacțiune cu cetățenii; dezvoltarea sistemelor și procedurilor eficiente pentru furnizarea de răspunsuri și reacția la reclamații.

Scopul principal al acestei recomandări a fost de a introduce standarde de conduită pe care funcționarii publici să le respecte. astfel încât să-și îndeplinească sarcinile profesional, echitabil, într-un mod care să câștige încrederea cetățenilor și să fie neutru din punct de vedere politic. Codul model conține o serie de prevederi care ajută la evitarea posibilității de conflict de interese, cum ar fi ocuparea unui loc de muncă sau activități economice în afara serviciului public; oferirea sau acceptarea de beneficii; cum să reacționezi la încercările de a oferi cadouri, favoruri sau alte beneficii; și cum se procedează în cazurile de acte ilegale sau lipsite de etică.

Subcapitolul trei : Standarde etice privind funcția publică în politicile de personal ale Uniunii Europene

Implementarea normelor etice, în calitate de standarde de conduită a personalului din administrația publică, a fost percepută ca pertinentă de către instituțiile guvernamentale atât naționale cât și cele supranaționale europene. Considerând că agenții publici reprezintă elementele cheie ale unei administrații publice eficiente și că, din acest punct de vedere, corupția reprezintă o amenințare puternică la adresa Statului de drept, democrației, drepturilor omului, echității și justiției sociale, ca ea compromite sau înfrânează dezvoltarea economică și pune în pericol stabilitatea instituțiilor democratice și fundamentele morale ale societății, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat Recomandarea R/2000/6 [34]. Având convingerea că sensibilizarea opiniei publice și promovarea unor valori etice constituie mijloace importante pentru prevenirea corupției, Comitetul de Miniștri recomandă guvernelor Statelor membre să promoveze, cu respectarea legislației naționale și a principiilor care guvernează administrația publică, adoptarea unor coduri naționale de conduită pentru agenții publici inspirându-se din Codul model de conduită pentru agenții publici anexat Recomandării

În Recomandările anexate la Codul model de conduită [34] au fost formulate concretizări privind interpretarea și aplicarea documentului. Codul de conduită se aplica tuturor agenților publici. În înțelesul dispozițiilor sale, codul se aplica tuturor persoanelor angajate în cadrul unei autorități publice. Ele pot fi aplicate și tuturor persoanelor angajate de către o societate privată însărcinată cu o misiune de serviciu public. Dispozițiile codului nu sunt aplicabile reprezentanților publici aleși, membrilor guvernului și nici personalului autorităților care îndeplinesc funcții judiciare.

Concluzii la capitolul II Asigurarea calității și eficienței administrației publice este avansată în rang de valoare socială și se află în mod direct în raporturi de cauzalitate cu imaginea instituțiilor publice în percepția cetățenilor. Implementarea unor canoane de valori etice selectate, clar definite, se bazează pe managementul etic care – prin respectarea normelor și valorilor, inclusiv a criteriului responsabilității sociale și dezvoltarea principiilor etice în rândul angajaților din administrația publică asigură aplicarea în practică a ideii de etică publică. Din cele examinate putem rezuma ca instituția funcției publice și a funcționarului public în Uniunea Europeană sunt într-un cadru comun de abordare în virtutea faptului ca au fost identificate soluții pentru unificarea acestora în baza unor Standarde general acceptate. Chiar dacă acestea sunt implementate în baza unor recomandări prin acte normative naționale, ele oricum nu afectează principiile și drepturile suverane ale țărilor membre

În capitolul 3 Politici de personal în administrația publică din România și Republica Moldova sunt examinate problemele privind organizarea și funcționarea sistemului de management al personalului în administrația publică din România și Republica Moldova, gestionarea funcției publice în România și Republica Moldova, implementarea standardelor etice europene în conduita funcționarilor publici din România și Republica Moldova, sunt formulate concluzii la capitol.

Subcapitolul 1: Organizarea și funcționarea sistemului de management al personalului în administrația publică din România și Republica Moldova

Realizarea transformării sistemului administrativ național pe fundamentul principiilor Uniunii europene este unul complex și de durată. Utilizarea în titlul tezei a noțiunii Standarde Europene are un caracter convențional din două perspective. În primul rând vom specifica inexistența unei liste de standarde în materie de funcție publică cu parametri exacți care să indice la indicatori obligatorii privind politicile de personal din administrația publică a țărilor membre ale Uniunii Europene sau ale țărilor cu opțiune europeană..

Politica de personal, după cum afirmă profesorului Aurel Sîmboteanu reprezintă o totalitate de acțiuni și norme ce reglementează pregătirea, recrutarea, promovarea cadrelor,

precum și evaluarea activității cadrelor din serviciul public.” [35]. Din această definiție desprindem mai multe componente care le întrunește o politica de personal, care precum e și firesc, exprimă voința autorității i statului în raport cu un domeniu de activitate ce ține de asigurarea bunei funcționări al instituțiilor sistemului administrației publice

Este importantă această concretizare pentru o mai bună structurare a analizei implementării politicii de personal în România și Republica Moldova, ținând cont de această abordare a structurii și conținutului fenomenului cercetat. În România, tot ce ține de asigurarea viziunii și normelor de reglementare în domeniul politicii de personal ține de competența Parlamentului, care a formulat foarte explicit obiectivele legate de funcția publică și de deontologia corpului de funcționari publici.

Problema alinierii la standardele europene în politica de personal este criteriul de bază și noțiunea cheie în abordarea de organul reprezentativ suprem din țară. Prin adoptarea în România a Legii nr 188/1999 privind statutul funcționarilor publici, [18] iar ulterior a O.U.G. nr.57/2019 privind Codul administrativ [27], s-au realizat acțiuni importante, de creare a unui cadru normativ care reglementează, din perspective moderne, morale și etice, administrația publică. Au fost documente de politici de personal importante, pe baza standardelor de politici europene și pe experiența națională. Considerăm că cele mai sensibile probleme au survenit atunci când s-a pus în discuție necesitatea punerii în aplicare, deplin și concret, cu rapiditate și decizia necesară a prevederilor noii legi.

În această logică se înscrie și concepția cu privire la politica de personal în serviciul public, aprobată prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr. 1227-XV din 18 iulie 2002.

Concepția prevede modalitățile de recrutare și selectare a personalului, de evaluare a activității acestuia, dezvoltare profesională, descrie carieră funcționarilor publici, asigurarea informațională a procesului de gestiune a resurselor umane, prevederi care ulterior au fost actualizate în alte acte normative.

Subcapitolul doi: Gestionarea funcției publice în România și Republica Moldova , s-a realizat un exercițiu de analiză comparată a implementării standardelor europene privind politicile de personal, având ca obiectiv observarea documentară a implementării parametrilor Uniunii Europene în reglementările naționale ale României și Republicii Moldova, privind condițiile de recrutare și evoluția în carieră a funcționarilor publici.

Politicile de personal din administrația publică din România și Republica Moldova, la capitolul condiții de recrutare sunt reflectate articolul 465 din O.U.G. 57/2019 privind Codul administrativ, a României [26].și articolul 27 din Legea 158/2008 cu privire la Funcția publică și

statutul funcționarului public. Cadrul legal ce reglementează condițiile de recrutare a funcționarilor europeni se regăsește în articolul 28 al Capitolului I cu intitulat „Recrutarea”, din cadrul Titlului III „Carieră funcționarului” din Statutul funcționarilor Uniunii Europene.

Este important de menționat ca cerințele formulate în acest document au valoare de referință pentru statele din Uniunea Europeană, care în reglementările naționale se conduc de specificul național. Prin urmare, în statut sunt formulate exigențele pentru funcționarii instituțiilor Uniunii Europene, această servind în calitate de etalon la elaborarea statutelor naționale cu titlu de recomandare. În literatură românească de specialitate [25], sunt examinate clauzele stipulate în articolul 28 literele a-f din Statutul funcționarilor Uniunii Europene.

Condițiile examinate privind recrutarea și evoluția în carieră a funcționarilor publici prezintă, în esență un cadru de standarde europene în privința calităților care urmează să le întrunească persoanele ce pretind să devină funcționari publici. Prin politicile de personal, autoritățile publice competente din România și Republica Moldova au realizat acțiuni care să apropie legislația în domeniul managementului personalului din administrația publică în sensul implementării acestor standarde în politicile sale de personal.

Subcapitolul trei : Standarde europene de conduită a funcționarilor publici din România și Republica Moldova

Din perspectiva examinării implementării standardelor europene privind funcția publică, vom realiza un studiu gradual privind aspectele ce țin de admiterea și evoluția în carieră de funcționar public, dimensiunile etice ale funcției publice și conduită funcționarului public și soluționarea problemelor privind conflictul de interese. În Republica Moldova necesitatea adoptării unui cod de conduită a funcționarilor publici a devenit oportună în 2004. Potrivit Planului de acțiuni pentru realizarea Strategiei naționale de prevenire și combatere a corupției, aprobat prin Hotărârea Parlamentului nr. 421-XV din 16 decembrie 2004, a fost prevăzută elaborarea și înaintarea spre aprobare a „Codului etic al funcționarului public și a unor astfel de coduri pentru fiecare categorie de funcționari publici (poliție, vamă, procuratură, justiție etc.)”. Codul de conduită a funcționarului public a fost aprobat în lectură finală, devenind astfel Legea nr.25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public [19].

Sintagma respectarea legii constituie esența statului de drept și, fără îndoială vine să cimenteze relațiile sociale prin acest mecanism important. Într-o societate democratica respectarea legilor constituie o cernită obiectivă, dar și una subiectivă, întrucât dreptul – expresie a intereselor și voinței sociale generale – reprezintă mijlocul indispensabil pentru asigurarea desfășurării ordonate a vieții în toate domeniile ei. În același timp, respectarea unui sistem de drept democratic este posibilă și necesară întrucât acesta, fiind expresia unei reale voințe

populare, motivează majoritatea indivizilor la respectarea unor reguli care, în ultimă instanță, corespund pe deplin și nevoilor lor.

În acest context, orice încălcare a legii înseamnă, în egală măsură, o ignorare a voinței generale, dar și a interesului fiecăruia, ceea ce afectează esența democratică a dreptului.

De altfel, într-un stat de drept, întreaga dezvoltare și stabilitate democratică presupun așezarea fermă a întregii vieții sociale pe bază de legi și de norme, a căror respectare constituie o cerință obiectivă pentru evoluția socială.

Concluzii la capitolul III

Rezumând cele examinate în subcapitolul de mai sus constatăm ca România în calitate de țară membră a Uniunii Europene realizează acțiuni necesare pentru implementarea standardelor europene în materie de funcție publică și de funcționari publici. Instituțiile statului – Parlamentul, Guvernul, Agenția Națională a Funcționarilor Publici, ministerele și alte autorități ale administrației publice centrale și locale, în limitele atribuțiilor și competențelor care le revin asigură cadrul normativ primar și cel secundar privind funcția publică. Subiectul asigurării exercitării funcției publice la nivelul rigorilor din recomandările Consiliului de Miniștri este prezent și în documentele din programele de guvernare, strategiile de reformă a administrației publice planurile de acțiuni etc. Acestea fiind spuse, considerăm ca și în România și în Republica Moldova problema principală constă nu în realizarea părții formale ci în asigurarea respectării legislației în fiecare autoritate publică, de fiecare funcționar public. Această estimare provocare pentru autoritățile responsabile de acest sector. Am mai adăuga ca factorul de management al funcției publice în Republica Moldova necesită o consolidare instituțională prin înființarea unei autorități publice cu capacități adecvate pentru despărțirea problemelor existente.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Studierea problemei implementării standardelor europene privind funcția publică în România și Republica Moldova, ne permite să afirmăm că problema de cercetare de bază a fost soluționată. Scopul și obiectivele cercetării au fost atinse. Problema implementării standardelor europene în sistemele administrației publice din România și Republica Moldova prezintă un stadiu de integrare în sistemul de valori europene și presupune realizare mai multor acțiuni de ordin legislativ și organizațional. Acestea ne permit să formulăm următoarele concluzii:

1. Subiectul abordat este unul relevant atât pentru România cât și pentru Republica Moldova, prin constatarea unui interes sporit al cercetătorilor din România și din Republica Moldova. Subiectul este cercetat de specialiști din diverse arii științifice tangente administrației publice, inclusiv pe dimensiunea dreptului administrativ, a managementului resurselor umane, a deontologiei profesionale, a psihologiei conducerii etc.
2. Modernizarea funcției publice reprezintă un criteriu important pentru Comisia Europeană în evaluarea performanțelor țărilor membre ale Uniunii Europene.
3. Gestionarea funcției publice în România este privită din perspectiva material-funcțională, indicându-se mijloacele manageriale deduse din lege, acestea fiind, în ordine, planul național de ocupare a funcției publice, recrutarea, promovarea și dezvoltarea carierei și managementul perfecționării continue la nivelul întregului sistem.
4. Statutul funcției publice este organic legat de carieră funcționarilor publici, proces în cadrul căruia se integrează recrutarea funcționarilor publici, procedurile de organizare și desfășurare a concursului, actul de numire a funcționarilor publici, perioada de stagiu a funcționarilor publici debutanți și promovarea în funcție a acestora.
5. Standardele politicilor de personal, specifice sistemelor administrative europene, constituie modele autentice pentru modernizarea funcției publice și funcționarului public din România.
6. În Republica Moldova politicile de personal în administrația publică au o abordare complexă, bazată pe un cadru normativ adecvat și sunt implementate de structuri instituționale competente în managementul funcției publice. Cu toate acestea, problema implementării standardelor europene nu se regăsește într-o strategie națională asigurată de un management instituțional național adecvat.

În acest context, strategiile profesionale în materie de personal, sunt esențiale pentru atragerea personalului cel mai competent. În vederea implementării unor instrumente de

dezvoltare a politicilor de personal ca o componentă cheie pentru construirea unei administrații publice de calitate formulăm următoarele recomandări:

1. Reconceptualizarea politicilor de personal în administrația publică din România și Republica Moldova prin prisma standardelor și bunelor practici europene.
2. Implementarea mecanismelor de garantare a stabilității în funcție a funcționarilor publici și de excludere a implicării directe a factorului politic în managementul funcției publice.
3. Adoptarea unei strategii naționale de implementare a standardelor europene în politicile de personal.
4. Instituirea în Republica Moldova a unei autorități publice naționale pentru managementul funcției publice la nivel național.
5. Implementarea Codurilor etice în toate unitățile administrației publice.
6. Ajustarea sistemului de formare și dezvoltare profesională a personalului din administrația publică, orientat pe dezvoltarea competențelor practice din perspectiva obținerii calității de țară membră a Uniunii Europene.

Perspectivile cercetării problemei științifice rezidă în dezvoltarea și aprofundarea investigațiilor științifice privind impactul evaluării performanțelor funcționarilor publici asupra procesului de administrare publică în România și Republica Moldova. În acest sens solicitându-se studii aprofundate în identificarea și măsurarea impactului, elaborarea unor indicatori reali și măsurabili; analiza corelațiilor dintre evaluarea performanței individuale și performanței organizaționale; găsirea unor mecanisme mai eficiente de bugetare a performanței organizaționale. Totodată, este important de a studia experiența unor state care au avansat în domeniu, a identifica inovațiile aplicate și a extrage ceea ce poate fi util pentru România și Republica Moldova.

BIBLIOGRAFIE

1. ALEXANDRU I. *Administrație publică*. Școala Națională de Studii Politice și Administrative. București, 2003,p.163.
2. ALEXANDRU, I. *Curente de gândire privind administrația publică*, Editura Economică, București, 2000, p.128, ISBN/Cod: 973-590-278-8
3. ANTONESCU Mihai *Essai de determination methodologique du droit administratif international*, Bucarest, M. O. - Imprimerie Nationale, 1935
4. APOSTOL TOFAN, D. *Instituții administrative europene*, Editura C. H. Beck, București, 2006. .p.256, ISSN978-973-115-022-2.
5. ARISTOTEL. *Politica*. Bucuresti: Editura IRI, 2001. p 520, ISBN 973-8064-91-0
6. ARMSTRONG, M. *Managementul resurselor umane. Manual de practică*. București., Codecs, 2003.p 872, ISBN 9738060605.
7. BOGUȘ, Angela, Specificul gestiunii resurselor umane în administrația publică. In: Competitivitatea și Inovarea în Economia Cunoașterii, Ed. 21, 28-29 septembrie 2018, Chișinău. Chișinău Republica Moldova: Departamentul Editorial-Poligrafic al ASEM, 2018, Ediția 21, Vol.2, pp. 287-292. ISBN 978-9975-75-931-1.
8. BURKE Ed. BOURKE, R. (2015). *Imperiu și revoluție: viața politică a lui Edmund Burke* . Princeton University Press. 2015,p.1032,ISBN: 9780691175652
9. CHANDLER J.A. , *Comparative Public Administration*, Copyright 2014. ISBN: 9781317676997.
10. COJOCARU, S. *Managementul resurselor umane*. Chișinău: Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, 2008.115 p.
11. CORNEA S., FILIPOV I., *Politici de personal în administrația publică*, Cahul, 2009, p.266, ISBN 978-9975-4051-0-2.
12. DULSCHI I. Repere teoretice în formarea culturii profesionale a funcționarilor publici. *Administrarea publică*. 2019, nr.1. ISSN 1813-8489.
13. DULSCHI, I. Țepordei, A. Formarea și dezvoltarea profesională a personalului din administrația publică: provocări și soluții. *Administrarea Publică* nr.2, 2021, p. 97-103. <https://oaji.net/articles/2021/8641-1625210831.pdf>.
14. DULSCHI, I. Unele aspecte metodologice privind cercetarea în administrarea publică. În: *Teoria și practica administrației publice*, Conferința Teoria și practica administrației publice. Materialele Conferinței internaționale științifico-practice., Chișinău: Academia de Administrare Publică de pe lângă Președintele Republicii Moldova, 2013, p.14-16.

ISSN 1813-8489 .

15. GROTIUS,H. <http://www.stiucum.com/management/management-public/Relația-dintre-administrația-p91126.php> /Vizitat la 21.12.2018.
16. IONESCU C., *Dezvoltarea constituțională a României. Acte și documente,1741-1991*, Ediție revăzută și adăugită, Regia Autonomă „Monitorul Oficial”, București, 2000. ISBN 978-606-18-0615-7.
17. IORGOVAN, A. *Tratat de drept administrativ*, 2005; p 704,ISBN/Cod: 976-655-790-1.
18. LEGEA nr. 188/ 1999, publicată în *Monitorul Oficial* nr. 600 din 8 decembrie 1999, Republicată în *Monitorul Oficial al României*, Partea I, nr. 365 din 29 mai 2007 517
19. LEGEA nr.25/2008 privind Codul de conduită a funcționarului public , publicată în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova* nr. 74-75 din 11.04.2008;
20. MACHIAVELLI, N., *Principele*, București: Editura Antet, 2000, .p.96,SKU: 978-973-636-490-7.
21. MANDA, C. *Administrația publică locală*. București: Lumina LEX, 1999,ISBN:3959735881802.
22. MONTESQUIEU, *Despre spiritul legilor*, vol II, Ed. Științifică, București, 1970.,p.303, CZU84-96-59.
23. MORARU, V. Vocația europeană a Republicii Moldova. In: *Europenizarea: fațetele procesului*, Chișinău: 2013, pp. 7-12. ISBN 978-9975-57-064-0.
24. NEGULESCU P. *Tratat de drept administrativ român*. București: Institutul de Arte Grafice “Vremea”,1943, , p.634 , Identificator unic :923803358 (citad de Corneliu Manda. *Drept administrativ*. București: Editura Victor, 2000, p. 223).
25. OROVEANU M. *Tratat de drept administrativ*. București: Editura Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”, 1994, p.488, ISBN/Cod: 973-562-033-2.
26. OSTROM E., *Governing the Commons. The Evolution of Institutions for Collective Action*. New York, Cambridge University Press. 2003.p.271, ISBN 0 521405998
27. O.U.G. nr.57/2019 privind Codul administrativ publicat în *MONITORUL OFICIAL* nr. 555 din 5 iulie 2019 http://www.cdep.ro/pls/legis/legis_pck.htm
28. PALIHOVICI, S. *Reforma administrației publice din Rerublica Moldova în contextul integrării europene*. Aureoref. Tezei de dr. în științe politice. Chișinău, 2008. P. 22.
29. PLATON, M. *Administrația publică*. Curs universitar. Chișinău: Editura Universul, 2008. 736 p. ISBN: 978- 9975-47-016-2.
30. PLUMB I., ANDRONICEANU A. *Studii de caz în managementul serviciilor publice*. București : Editura ASE, 2000. p 209, ISBN:9789738127005, 9738127009.

31. POPESCU-SLĂNICEANU, I., PUȘCĂ, A., ENESCU C. I., *Teoria funcției publice*, Brăila, Editura Evrika, 1999,p.632, ISBN/Cod: 973-9499-76-7.
32. POPOVICI, A. *Eficientizarea administrației publice din Republica Moldova: oportunități și provocări actuale*, Administrare publică nr.2 2018. ISSN: 1813-8489.
33. PREDA, M. *Drept administrativ*. Partea generală, ed. a III-a, Ed. Lumina Lex,București,2004,p.384.ISBN/Cod:973-588-764-9
34. Recomandarea R/2000/6, adoptată la 11 mai 2000 în cadrul celei de a 109-a sesiune a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei. Anexă.
35. SÎMBOTEANU A., Formarea și dezvoltarea profesională a cadrelor pentru administrația publică din perspectiva edificării societății bazate pe cunoaștere și valorilor euroconforme, *Administrarea publică*, revistă metodică-științifică, AAP, 2015, nr.4, pag. 11-22 6. ISSN 1813 – 8489.
36. SÎMBOTEANU, A. Europenizarea administrației publice din Republica Moldova în contextul proceselor integraționiste. Conferința "Integrare prin cercetare și inovare" , Chișinău, Moldova, 26-28 septembrie 2013. Pag. 239-241 https://ibn.idsi.md/ro/vizualizare_articol/105270 .
37. SÎMBOTEANU, A., *Administrație publică. Monografie*. 2023. Chișinău, 2023, p.413, ISBN 978-9975-3542-4-0.
38. SELTEN, Gh, *Justiologia – Știința justiției*, Imprimeriile „Curentul”, București, 1942, pp.3-15.
39. SOLOMON, C. *Republica Moldova: de la acordul de asociere la statutul de candidat privind aderarea la Uniunea Europeană. In: Parteneriatul Estic:: spre o comunitate a democrației și prosperității*, Ed. 16, 31 martie - 1 aprilie 2023, Chișinău. Chișinău: "Print-Caro" SRL, 2023, 1, pp. 87-97. ISBN 978-9975-165-94-5.
40. SPENCER, H. , *Individul impotriva statului, Incitatus*, 2002,100 p.ISBN: 973-99912-6-2.
41. ȘAPTEFRAȚI, T. Sistemul bazat pe merit în administrația publică: instrument al bunei guvernări. In: *Teoria și practica administrării publice*, Ed. 26, 20 mai 2022, Chișinău. Chișinău: CEP USM, 2022, Ediția 26, pp. 37-40. ISBN 978-9975-3542-3-3.
42. TEODORESCU A. *Tratat de drept administrativ*. Vol. I. București: Editura III, Institutul de Arte Grafice “Eminescu” , 1929,p.484.
43. TOCQUEVILLE, A. *Despre democrație în America*, Humanitas, 2013 în 2 volume.,p.857.ISSN 978-973-50-5734-3.
44. TORRINGTON, D. HALL, L., TAYLOR S. *Human resource management*. London and New York:Prentice Hall, 2000, p 882.,ISBN 978-0-273-71075-.2.

45. VĂRZARI, A. Impactul evaluării performanțelor funcționarilor publici asupra procesului de administrare în Republica Moldova, teza de doctor în științe administrative, *Academia de Administrare Publică*, 2022.
https://old.aap.gov.md/sites/default/files/Teza_Doctorat_Ana_Varzari_01.11.2021.pdf
46. VEDINAȘ V. *Drept administrativ*. București: Universul Juridic, 2012.,p.530, ISBN 978-973-127-726-4.
47. VIDA I. *Puterea executivă și administrația publică*, București, 1994,P.224, ISBN: 973-567-058-5.
48. ZAHARIA, GH. *Sisteme administrative în context european*, Editura Tehnica-Info, Chișinău, 2005, p.399, ISBN:9789975632522, 9975632521.

LISTA PUBLICAȚIILOR ȘTIINȚIFICE ALE AUTOARULUI LA TEMA TEZEI

I. Cărți de specialitate monoautor

1. *Patternurile funcției publice : noțiuni și dimensiuni ale funcției publice* ” CIP Biblioteca Națională a României – ISBN 978-606-8654-80-5 – București :Agapis 2023 ,311 p.
<https://www.bibnat.ro> :poz.480
2. *Repere juridice și politice ale administrației publice la nivel European*” CIP Biblioteca Națională a României – ISBN: 978 – 606 - 723 – 235 - 634, Botoșani: Ria 2023, 270 p.
<https://www.bibnat.ro> : poz,502

II. Articole în reviste științifice

1. BOGHIAN, V.. *Reglementări privind funcția publică și funcționarul public în Uniunea Europeană*. În: *Administrarea Publică* . 2020, nr. 2(106), p. 124-131. ISSN 1813-8489.10.5281/zenodo.3875072 Categoria B Disponibil: <https://ibn.idsi.md> <http://old.aap.gov.md/ro/article/revista-administrarea-publica>
2. BOGHIAN, V.. *Secretarul unității administrativ-teritoriale – factor important în relațiile administrative*. In: *Administrarea Publică*. 2019, nr. 3(103), pp. 140-148. ISSN 1813-8489. Disponibil: <https://ibn.idsi.md> <http://old.aap.gov.md/ro/article/revista-administrarea-publica> Categoria B
3. DULSCHI, I. ,BOGHIAN, V. – *Dezvoltarea și implementarea p-oliticilor și strategiilor de management al resurselor umane în administrația publică din România în Revista științifico- practică ”MOLDOSCOPIE,, nr.2 /2023 (99), p 59 – 67* ISSN 1812 2566 E-ISSN 2587-4063, Categoria B, Disponibil: <https://uspee.md/cercetare/reviste-stiintifice/moldoscopie/>

III. Articole în lucrările conferințelor și altor manifestări științifice:

1. BOGHIAN, V. *Funcția publică europeană – model european pentru statele membre ale Uniunii Europene* .Conferința "Metodologii contemporane de cercetare și evaluare, Dept", Chișinău, Moldova, 22-23 aprilie 2021, ISBN (pdf) 978-9975-159-17-3. In: "Metodologii contemporane de cercetare și evaluare, Dept"Chișinău, Moldova, 22-23 aprilie: CEP USM, 2021, pp. 34-37. Disponibil: <https://ibn.idsi.md>
2. BOGHIAN, V *Funcția Publică și funcționarii publici – aspecte de drept comparat* .Conferința științifico-practică internațională „TEORIA ȘI PRACTICA

3. BOGHIAN, Vasile. *Dimensiuni juridice și manageriale ale funcției publice*. Conferința "Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice", Chișinău, Moldova, 25 februarie 2022. In: VOLUMUL CONFERINȚEI Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice. Drept Ediția 8, 25 februarie 2022, Chișinău. Chișinău: Tipografia «Print-Caro», 2022, pp. 235-240. ISBN (pdf): 978-9975-3542-2-6 (PDF Disponibil: <https://ibn.idsi.md>)
4. BOGHIAN, V *Etica, condiție indispensabilă în administrația publică*. Conferința "Teoria și practica administrației publice" : Materialele ale Conferinței științifico-practice internaționale, Ediția a 26-a Chișinău, Moldova, 20 mai 2022
In: Teoria și practica administrării publice. Ediția a 26-a, 20 mai 2022, Chișinău. Chișinău: CEP USM, 2022, pp. 61-65. ISBN 978-9975-3542-3-3. Disponibil: <https://ibn.idsi.md>
5. BOGHIAN, V. *Dimensiuni naționale și comunitare ale funcției publice europene* Conferința "Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice", Chișinău, Moldova, 26 februarie 2021
In: Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice. Ediția 7, 26 februarie 2021, Chișinău. Chișinău: Tipografia «Print-Caro», 2021, pp. 40-44. ISBN 978-9975-3492-3-9. Disponibil: <https://ibn.idsi.md>
6. BOGHIAN, V. *Percepții privind politizarea funcției publice în România*. Conferința "Teoria și practica administrării publice", Chișinău, Moldova, 21 mai 2021
In: Teoria și practica administrării publice. 21 mai 2021, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Tipografia Print-Caro, 2021, pp. 128-131. ISBN 978-9975-3492-6-0. Disponibil: <https://ibn.idsi.md>
7. BOGHIAN, V. *Evoluția conceptelor de funcționar public și funcție publică ca sistem evoluat în cadrul administrației publice din România*. Conferința "Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice", Chișinău, Moldova, 28 februarie 2020
In: Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice. Ediția 6, 28 februarie 2020, Chișinău. Chișinău: Universitatea de Stat din Moldova, 2020, pp. 85-90. czu "[35.08+342.98](498)" Disponibil: <https://ibn.idsi.md>
8. BOGHIAN, V. *Reglementarea funcției publice în țările Uniunii Europene*. Conferința "Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice", Chișinău, Moldova, 1 martie 2019

- In: Contribuția tinerilor cercetători la dezvoltarea administrației publice. Ediția a V-a, 1 martie 2019, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Academia de Administrare Publică, 2019, pp. 33-38. Disponibil: <https://ibn.idsi.md>
9. BOGHIAN, V. *Asigurarea principiului stabilității funcționarilor publici din România*. Conferința "Teoria și practica administrării publice", Chișinău, Moldova, 17 mai 2019
- In: Teoria și practica administrării publice. 17 mai 2019, Chișinău. Chișinău, Republica Moldova: Academia de Administrare Publică, 2019, pp. 126-130. ISBN 978-9975-3240-4-5. Disponibil: <https://ibn.idsi.md>
10. BOGHIAN, V. *Dimensiuni europene ale funcției publice și statutului funcționarului public din România*. Conferința "Consolidarea administrației publice locale și perspectivele Europene ale Republicii Moldova" conferință științifico-practică internațională, Chișinău, Moldova, 23 noiembrie 2018, In: Consolidarea administrației publice locale și perspectivele Europene ale Republicii Moldova . 23 noiembrie 2018, Chișinău. Chișinău: Tipogr. Garomont Studio, 2018, pp. 354-360. ISBN 978-9975-134-20-0. Disponibil: <https://ibn.idsi.md>
11. BOGHIAN, V. Article: The legal framework of the public servant's duty relationship (Cadrul juridic al raportului de serviciu al funcționarului public) ISBN 978-5-9222-1399-8 Editura „Patria” 420126, Kazan, str. Cistopolskaya, 27 a Semnat pentru publicare la 30 aprilie 2020. Imprimat din aspectul original finit la tipografia Westfalika (IP Kolesov V.N.) 420111, Kazan, str. Moskovskaya, 22. Tel.: 292-98-92 e-mail: westfalika@inbox.ru, Conferința internațională științifico-practică „ȘTIINȚA ÎN LUMEA MODERNĂ”, la Neftekamsk (Republica Bashkortostan, Federația Rusă) pe 9 februarie 2020
12. BOGHIAN, V. Менеджмент персонала в органах публичного управления Румынии (Managementul personalului în autoritățile administrației publice din România) pagina 208 – 209 UDC 658 CU91. Tipărit din aspectul original finit în editură Institutul Regional de Administrare publică din Odesa al Academiei Naționale de Administrare Public pe lângă Președintele Ucrainei, Certificat DK nr. 1434 din 17 iulie 2003.
- URL: <http://www.oridu.odessa.ua/>
- Conferința a XX – a** științifico-practică anuală a studenților din toată Ucraina, cu partiiare internațională: “Managementul modern: modele, strategii, tehnologii”, din 18 aprilie, 2019, Odesa, Institutul Regional de Administrare Publică

ADNOTARE

Boghian Vasile, titlul tezei: *Implementarea standardelor europene în politicile de personal din sistemul administrației publice în România și Republica Moldova*, teză de doctor în științe administrative; specialitatea: 563.02 – organizarea și dirijarea în instituțiile administrației publice; servicii publice Chișinău, 2024.

Structura tezei: introducere, 3 capitole, concluzii și recomandări, bibliografia din 174 titluri, 141 pagini text de bază.

Rezultatele obținute au fost expuse în 15 publicații științifice, inclusiv 12 articole în materiale ale conferințelor internaționale, 3 articole în reviste științifice de profil.

Cuvintele-cheie: administrație publică, politică de personal, standard european, funcție publică, funcționar public, resurse umane, serviciul public.

Domeniul de studiu: organizarea și dirijarea în instituțiile administrației publice; servicii publice

Scopul lucrării: studierea și analiza standardelor europene privind politicile de personal, și identificarea problemelor și căilor de soluționare în România și Republica Moldova.

Obiectivele lucrării sunt: elucidarea reperelor teoretice-metodologice a funcției publice și a statutului funcționarului public; cercetarea politicilor și strategiilor din domeniul managementului funcției publice sub aspect comparat în unele țări membre ale Uniunii Europene; evaluarea evoluției cadrului legislativ privind funcția publică și funcționarul public în România și Republica Moldova; elaborarea unor recomandări privind eficientizarea managementului funcției publice și al funcționarului public în România și Republica Moldova.

Noutatea și originalitatea științifică constă în abordarea unui subiect nou în practica investigativă autohtonă privind politicile și strategiile managementului funcției publice și al funcționarului public.

Problema științifică importantă soluționată în domeniul respectiv constă în găsirea mecanismelor mai eficiente de realizare a politicilor și strategiilor privind managementul funcției publice și al funcționarului public.

Semnificația teoretică este determinată de contribuția adusă la cercetarea și sistematizarea teoriilor ce vizează politicile și strategiile din domeniul managementului funcției publice și funcționarului public.

Valoarea aplicativă a lucrării este relevantă prin contribuția la o mai bună elaborare și promovare a politicilor în domeniul funcției publice, perfecționarea mecanismelor de realizare a raporturilor funcționarilor publici cu celelalte elemente ale sistemului social. Lucrarea poate constitui un anumit suport teoretic și orientativ în efectuarea unor cercetări similare.

Implementarea rezultatelor științifice. Prezenta cercetare se încadrează în principalele direcții de cercetare a Universității de Stat din Moldova.

ANNOTATION

Boghian Vasile, thesis title: Implementation of European standards in personnel policies in the public administration system in Romania and the Republic of Moldova, doctoral thesis in administrative sciences; specialty: 563.02 – organization and management in public administration institutions; public services Chisinau, 2024.

Structure of the thesis: introduction, 3 chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 174, titles, 141 pages of basic text.

The obtained results were presented in 15 scientific publications, including 12 articles in materials of international conferences, 3 articles in specialized scientific journals.

Key words: public administration, personnel policy, European standard, public office, civil servant, human resources, public service.

Field of study: organization and management in public administration institutions; public services

The purpose of the paper: the study and analysis of European standards regarding personnel policies, and the identification of problems and solutions in Romania and the Republic of Moldova.

The objectives of the paper are: elucidating the theoretical-methodological benchmarks of the public function and the status of the civil servant; the research of policies and strategies in the field of public function management under a comparative aspect in some member countries of the European Union; evaluation of the evolution of the legislative the public office and civil servant in Romania and the Republic of Moldova; the elaboration of some recommendations regarding the efficiency of the management of the public function and of civil servants.

The scientific novelty and originality consists in approaching a new subject in domestic investigative practice regarding the policies and strategies of the management of the public function and the civil servant.

The important scientific problem solved in the respective field consists in finding more efficient mechanisms for the realization of policies and strategies regarding the management of the public function and the civil servant.

The theoretical significance is determined by the contribution made to the research and systematization of theories aimed at policies and strategies in the field of public function management and civil servants.

The applicative value of the work is relevant by contributing to a better elaboration and promotion of policies in the field of the public function, improving the mechanisms for achieving the relations of civil servants with the other elements of the social system.

Implementation of scientific results. The present research falls within the main research directions of the State University of Moldova.

АННОТАЦИЯ

Богян Василе, тема диссертации: «Внедрение европейских стандартов в кадровой политике в системе государственного управления в Румынии и Республике Молдова», докторская диссертация в области административных наук; специальность: 563.02 – организация и управление в учреждениях государственного управления; государственные услуги Кишинев, 2024.

Структура диссертации: введение, 3 главы, выводы и рекомендации, 174 библиографий, названия, 141 страниц основного текста.

Полученные результаты представлены в 15 научных публикациях, в том числе 12 статей в материалах международных конференций, 3 статей в научных журналах.

Ключевые слова: государственное управление, кадровая политика, евростандарт, государственная должность, государственный служащий, человеческие ресурсы,

Область исследования: организация и управление в учреждениях государственного управления; общественные услуги

Цель работы: изучение и анализ европейских стандартов в области кадровой политики, а также выявление проблем и решений в Румынии и Республике Молдова.

Задачи исследования: раскрытие теоретико-методологических основ публичной функции и статуса государственного служащего; исследование политики в области управления странах Евросоюза; оценка эволюции законодательства о государственной должности и государственной службе в Румынии и Республике Молдова;

Научная новизна и оригинальность работы: состоит в рассмотрении нового предмета в исследовательской практике нашей страны: политики и стратегии в менеджменте государственных должностей и государственных служащих.

Важная научная проблема, решаемая в соответствующей области, заключается в поиске более эффективных механизмов реализации политики и стратегии управления государственной функцией и государственным служащим.

Теоретическая значимость определяется вкладом в исследование и систематизацию теорий, направленных на политику и стратегию в области управления государственными функциями и государственными служащими.

Прикладная ценность работы: разработка и продвижение политики в сфере публичной функции, совершенствованию механизмов достижения взаимоотношений государственных служащих с другими элементами социальной системы.

Внедрение научных результатов. Настоящее исследование относится к основным направлениям исследований Государственного университета Молдовы.

BOGHIAN VASILE

**IMPLEMENTAREA STANDARDELOR EUROPENE PRIVIND
POLITICELE DE PERSONAL ÎN SISTEMUL
ADMINISTRAȚIEI PUBLICE DIN ROMÂNIA ȘI REPUBLICA
MOLDOVA**

**563.02 – ORGANIZAREA ȘI DIRIJAREA ÎN INSTITUȚIILE
ADMINISTRAȚIEI PUBLICE; SERVICII PUBLICE**

Rezumatul tezei de doctor în științe administrative

Aprobat spre tipar: 06.09.2024 Hârtie ofset. Tipar ofset. Coli de tipar: 2,0	Formatul hârtiei: 64x84 ¹ / ₁₆ Tiraj: 30 ex. Comanda nr. 111/24
--	---

Centrul Editorial-Poligrafic al USM str. Al. Mateevici, 60, Chișinău, MD 2009

e-mail: cep1usm@mail.ru; usmcep@mail.ru